

UITNODIGING

Hierbij nodigt de werkgroep "Sprak-/taalstoornissen" u uit voor haar landelijke dag, op
26 maart 2011 van 10.30 tot 15.30 uur
in de Ariane de Ranitz-school te Utrecht.

**Meer dan woorden
kunnen zeggen.....**
over de relatie spraak, taal
en sociaal-emotionele ontwikkeling

zaterdag 26 maart 2011 Utrecht
voor meer informatie: www.bosk.nl

Opgroeien, groter worden, je ontwikkelen: voor veel kinderen lijkt dat vanzelf te gaan. Letterlijk en figuurlijk met vallen en opstaan worden zij steeds mondiger, zijn ze in toenemende mate gericht op de buitenwereld en in staat relaties aan te gaan. Ook leren ze steeds beter met hun emoties om te gaan. Bij sommige kinderen echter, ontwikkelt de spraak en de taal zich moeizamer en dat lijkt direct van invloed te zijn op hun sociaal-emotionele ontwikkeling. En ook omgekeerd, zo lijkt het soms. Hoe die samenhang er uit ziet, is het onderwerp van de dag:

- Hoe beïnvloedt een moeizame spraak-taalontwikkeling de sociaal-emotionele ontwikkeling? En omgekeerd?
- Wat betekent dat voor het kind?
- Hoe kunnen ouders, maar ook leerkrachten, daar rekening mee houden?

Programma

vanaf 10.00 uur inloop

10.30-11.15 uur opening, twee ervaringsverhalen

11.15-11.30 uur koffie

11.30-12.30 uur *Emoties spreken duidelijke taal..*
plenaire lezing door mw. prof. dr. C. Rieffe,
incl. gelegenheid tot een paar vragen

12.30-13.15 uur lunch

13.15-15.15 uur workshops (twee rondes)

15.15-15.45 uur drankje

Aanmelding en betaling

Aanmelden: tot woensdag 9 maart, bij voorkeur via e-mail, naar: info@bosk.nl Vermeld in uw mailtje de gegevens welke in het aanmeldformulier worden gevraagd.

Deelnamekosten: BOSK-leden € 12,50 p.p., niet-leden € 25,00 p.p., professionals € 60,-
Prijzen zijn inclusief koffie/thee, lunch en drankje. Dieetwensen bij aanmelding doorgeven.

Betaling: deelnamekosten overmaken op girorekening 56 21 00 t.n.v. BOSK, UTRECHT, o.v.v : landelijke spraak-taaldag 2011. Graag ook naam deelnemer erbij vermelden.

Let op

De inschrijving is pas compleet als zowel de deelnamekosten als uw inschrijving ontvangen zijn. Na inschrijving ontvangt u ongeveer een week van tevoren een bevestiging en een routebeschrijving per e-mail.

Plenaire lezing

Emoties spreken duidelijke taal...

Prof Dr Carolien Rieffe
Universiteit Leiden, afdeling Ontwikkelingspsychologie
tevens verbonden aan de NSDSK te Amsterdam

Emoties hebben we elke dag, en vaak zelfs meerdere keren per dag, en dan ook nog verschillende emoties. We staan er niet altijd bij stil, maar emoties hebben een belangrijke functie in onze dagelijkse sociale interacties. Ze tonen de ander bijvoorbeeld dat we toenadering zoeken, of juist afstand willen scheppen. Of dat we ergens genoeg van hebben. Met andere woorden, emoties vormen een belangrijk communicatie middel. Kinderen leren dit van jongsaf aan, en worden hierin "gesocialiseerd". Dit proces van emotie socialisatie is voor een belangrijk deel afhankelijk van taal. In de lezing die ik zal geven, wil ik toelichten hoe toegang tot de sociale omgeving en taal de emotionele ontwikkeling van kinderen beïnvloeden, en wat we nu dan weten over deze ontwikkeling bij dove kinderen. Is er bij deze groep sprake van een achterstand die wel weer ingehaald kan worden, of gaat het om een kwalitatief andere ontwikkeling?

Workshops

1. *Spraak-/taalproblemen en de gevolgen voor sociaal-emotionele ontwikkeling*

Karin Wiefferink, senior onderzoeker afdeling Onderzoek en Ontwikkeling, NSDSK
www.nsdsk.nl

In de workshop geef ik eerst een overzicht van de laatste inzichten uit wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen met spraak-/taalproblemen. Vervolgens zal aan de hand van 4 thema's (zelfbeeld, zelfcontrole, emoties en probleem oplossen) in interactie met de ouders en professionals ingegaan worden op wat volwassenen kunnen doen om de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen te bevorderen.

2. *Je mag alles voelen, maar je mag niet alles doen'*

Drs. J.H. Wuite-Wiegman (Tineke), schoolpsycholoog/ kinder- en jeugdpsycholoog NIP
Drs. E.M. Schipper (Eline), schoolpsycholoog/PSYCHOLOOG NIP
Tineke en Eline zijn beide werkzaam op de Burgemeester de Wildeschool, speciaal onderwijs cluster 2, te Schagen

Hoe leer je gedrag en welke rol speelt taal daarbij? Waarom gaat het aanleren van gedrag, en ook het omgaan met emoties, bij kinderen met spraaktaalproblemen niet vanzelfsprekend? In de workshop gaan we eerst kort in op bovenstaande vragen aan de hand van een stukje theorie. Vervolgens gaan we praktisch aan de slag met de vraag 'Hoe helpen wij (ouders/leerkrachten/e.a.) onze kinderen, ondanks hun spraaktaalproblemen, zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Het antwoord op deze vraag willen we geven door ouders kennis te laten maken met de methode Goed gedaan! die we op de Burgemeester de Wildeschool gebruiken. Ouders kunnen

ervaren hoe wij op onze school met de kinderen aan de slag gaan. Ook gaan we in op de samenwerking die met ouders wordt gezocht bij het gebruik van deze methode. Tevens zal een uitstapje worden gemaakt naar het werken met de emotiemeter.

3. *Therapeutisch opvoeden van kinderen met een ontwikkelingsprobleem.*

dr. John van Daal, klinisch psycholoog/psychotherapeut
klinisch psycholoog/psychotherapeut
circuit autisme & ADHD bij volwassenen - GGZ Vincent van Gogh

Een ontwikkelingsstoornis, zoals een taalstoornis, autisme of ADHD, wordt in de loop van de kindertijd (en soms pas in de volwassenheid!) vastgesteld. Vaak is het immers niet makkelijk de onderliggende oorzaak te vinden van het feit dat het kind anders is, niet goed mee kan, zich anders gedraagt. Is de oorzaak, een ontwikkelingsstoornis, eenmaal vastgesteld, dan komen er veel vragen los bij ouders en andere opvoeders. Wat is nu precies het probleem? Hoe kan men het kind, met zijn beperking, helpen. Zal het probleem over gaan? Vaak roept dit ook vragen op over zichzelf, wordt het probleem herkend als iets wat men zelf ook heeft (gehad).

In de workshop wordt, na een korte inleiding, door de deelnemers interactief gepraat over thema's zoals: noodzaak van een etiket; erfelijkheid; 'rust-reinheid-regelmaat'; samen en met elkaar opvoeden en trainen van een kind met een ontwikkelingsprobleem.

4. *Begrijp jij het? Sociaal-emotionele ontwikkeling en taalbegripsproblemen*

Mw. B. Kuiters, leerkracht/intern begeleider
Mw. Drs. S.G. Sarphatie, orthopedagoog/logopedist
Babs Kuiters, leerkracht. Ervaringsgebied: leerkracht en intern begeleider speciaal onderwijs aan kinderen met ernstige spraaktaalmoeilijkheden. Gespecialiseerd in de ontwikkeling van het jonge kind.
Simone Sarphatie, orthopedagoog & logopedist. Ervaringsgebied: logopedist en beleidsmedewerker in het speciaal onderwijs, case- & teammanager van een expertisecentrum betrokken bij de ontwikkeling van onderwijs-integratiemodellen voor kinderen met ernstige spraaktaalmoeilijkheden.
www.consultaal.nl

Communicatieve redzaamheid en sociaal-emotionele vaardigheden zijn van invloed op elkaar. Op het moment dat een kind moeilijkheden ervaart in de spraaktaalontwikkeling kunnen er ook problemen ontstaan rond de sociaal-emotionele ontwikkeling. Hierover hebben wij geschreven in ons boek 'Begrijp jij het? Praktijkgids voor de begeleiding van kinderen met taalbegripsproblemen'. Tijdens deze dag willen wij onze ervaringen met deze doelgroep met u delen en stilstaan bij effecten van taal(begrips)problemen op, ondermeer de sociaal-emotionele ontwikkeling. Aan de hand van ons boek en praktische voorbeelden gaan we met u in gesprek over aandachtspunten en begeleidingsmogelijkheden voor deze kwetsbare kinderen.

5. *Met andere woorden.*

Ria Balm, orthopedagoog/speltherapeut
Ervaring in speciaal onderwijs cluster 2
Pedagogen Praktijk Haarlem
www.pedagogenpraktijkhaarlem.nl

Een goede communicatie tussen ouder en kind is essentieel voor de ontwikkeling van het kind maar ook voor de opvoedingsvaardigheden van de ouder. Mensen die met elkaar communiceren wisselen betekenissen uit, verbaal of non-verbaal. Voorwaarde hiervoor is dat er sprake is van contact of de intentie daartoe.

Als de interactie tussen een ouder en een kind juist verloopt dan voelt het kind zich begrepen en de ouder ervaart dat hij effectief is zijn opvoeding. Een dergelijke interactie draagt bij aan een veilige gehechtheid.

Spraaktaalproblemen vormen een belemmering voor een goede communicatie want vaak is ook het gebruik van de taal, de pragmatiek, verstoord. Spraaktaalproblemen moeten daarom gezien worden als een risico voor een positieve vertrouwensrelatie. Bij veel miscommunicatie kunnen

gedragsproblemen ontstaan. Speltherapie kan een bijdragen leveren aan het verminderen van deze problemen en het stimuleren van een goede communicatie.

In de workshop zal ingegaan worden op problemen in de communicatie en de aanpak er van. Aan de orde zal komen hoe deze pragmatiekproblemen eruit zien, wat de gevolgen ervan zijn, wat je eraan kan doen als ouder of leerkracht en hoe speltherapie een ondersteuning kan bieden.

Twee vormen van speltherapie worden besproken en geïllustreerd met videobeelden.

De ene is 'beeldcommunicatie', een vorm van psychotherapie waarbij gebruik wordt gemaakt van verbeeldend spel en fantasie om zicht te krijgen op de manier waarop het kind zijn wereld ervaart.

De andere vorm is 'playtherapy', een op relaties gerichte behandelmethodede die interactief, fysiek en leuk is met als doel het contact tussen ouders en kind goed op elkaar afgestemd te krijgen.

In de workshop zal gelegenheid zijn om zelf met beide vormen ervaring op te doen.

6. Muziek helpt (werktitel)

Evan van Eekeren

Over hoe muziek kinderen kan helpen bij hun sociaal-emotionele ontwikkeling. (voorlopige omschrijving)

Extra workshops

7. Passend onderwijs; wat betekent het voor u en uw kind?

Bert Beuving, beleidsmedewerker onderwijs BOSK en voorzitter adviesgroep onderwijs CG-Raad

Als het aan de minster ligt wordt m.i.v. schooljaar 2012-2013 wordt het huidige stelsel van extra onderwijssteuning vervangen door een nieuw stelsel: Passend Onderwijs. Tijdens de workshop komen vragen aan de orde als:

- Mogen ouders na invoering van 'Passend Onderwijs' zelf nog een indicatie aanvragen?
- Wordt er dan nog wel gewerkt met objectieve, landelijk vastgestelde criteria?
- Hebben de ouders dan nog wel de mogelijkheid om voor een speciale school te kiezen?
- Geen rugzakje meer, maar wat dan wel?
- Hoe worden de ouders betrokken bij de ondersteuning van hun kind op school?

Uiteraard gaan we met elkaar hierover in gesprek.

7. Aanpak taalachterstand bij kinderen vaak niet effectief: veel jonge kinderen met taalachterstand hebben andere problemen (werktitel)

dr. A.L. Keegstra

Orthopedagoog/ Consulent Communicatieve Stoornissen KNO

Universitair Audiologisch Centrum Groningen - Afdeling Keel- Neus en Oorheelkunde

Universitair Medisch Centrum Groningen

Taalstimulering is niet altijd de oplossing om taalproblemen te verminderen. Veel van de jonge kinderen bij wie een taalachterstand wordt vermoed, hebben bij nader inzien andere problemen. Ze horen bijvoorbeeld niet goed of hebben een achterstand in de algehele ontwikkeling. Veel moeders zijn onnodig ongerust over de taalontwikkeling van hun kind. Dat blijkt uit het promotieonderzoek van orthopedagoog Anne Keegstra van het Universitair Medisch Centrum Groningen. Zij promoveerde het afgelopen jaar op dit onderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Tijdens deze workshop zal zij haar onderzoek nader uitleggen. (voorlopige omschrijving)

Meer (actuele) informatie op www.bosk.nl